

اقتصاد سیاسی شهری

Urban political economy

اقتصاد سیاسی شهری به زمینه مطالعاتی گفته می‌شود که در آن عوامل نهادی، محیطی و سیاسی در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های شهری مورد توجه قرار می‌گیرد.

تا اواخر قرن ۱۹ میلادی عبارت «اقتصاد سیاسی» به معنای علم اقتصاد متعارف به کار می‌رفت و شامل مجموعه وسیعی از موضوعات اقتصادی می‌شد. با انتشار کتاب اصول علم اقتصاد مارشال عبارت «علم اقتصاد» از عبارت «اقتصاد سیاسی» تفکیک شد (Marshall, ۱۸۹۰: ۱). معنای امروزی اقتصاد سیاسی یک زمینه مطالعاتی است که در آن تأثیر نهادهای سیاسی، محیط سیاسی و سیستم‌های اقتصادی (سرمایه‌داری، سوسیالیستی یا مختلط) بر سیاست‌گذاری بررسی می‌شود (Weingast and Wittman, ۲۰۰۸: ۳). رویکرد اقتصاد سیاسی شهری به دنبال آن است که نحوه شکل‌گیری سیاست‌های عمومی محلی تحت نهادهای محلی را ارزیابی کند. منظور از نهادها مجموعه قواعد ساخته دست بشر است که ساختار تعاملات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را شکل می‌دهد، این قواعد شامل قواعد رسمی (شامل حقوق اساسی، قوانین و مقررات و حقوق مالکیت) و قواعد غیررسمی (شامل فتاوی، هنجارهای رفتاری، عادات، آداب و رسوم و سنت‌ها) می‌شود (North, ۱۹۹۱: ۹۷). در سیاست‌گذاری عمومی سه مسئله مهم عبارتند از اینکه: سیاست‌ورزان چه کسانی هستند، چه سیاست‌هایی به اجرا گذاشته می‌شود و چه کسانی از این سیاست‌ها منتفع می‌شوند. بنابراین، به مطالعه و بررسی تأثیر نهادهای محلی بر سیاست‌گذاری عمومی محلی اقتصاد سیاسی شهری گفته می‌شود.

برخی از مسائلی که در این زمینه مطالعاتی بررسی می‌شود تأثیر ساختار حکمرانی شهری بر سیاست‌گذاری شهری است. برای مثال، در برخی شهرها اداره شهر به عهده

شهردار است که به طور مستقیم به وسیله شهروندان انتخاب می‌شود و در برخی شهرها مدیر شهر که به وسیله شورای شهر منصوب شده است وظیفه اداره شهر را به عهده دارد. پرسون و همکاران (Person et al. ۱۹۹۷: ۵۴-۵۷) نشان دادند شهرهای متکی بر سیستم شورا-شهرداری در مقابل شورا - مدیر از پاسخگویی و شفافیت بالاتری برخوردارند. همچنین، پرسون (Person et al, ۲۰۰۰: ۲) نشان می‌دهد مخارج سطوح پایینی دولت در مقایسه با تولید ناخالص داخلی برای سیستم‌های شورا-شهرداری به نسبت کم‌تر است.

کتاب‌شناسی

- Marshall, A. (۱۸۹۰). *Principles of Economics*, UK: Palgrave Macmillan.
- North, Douglass. C. (۱۹۹۱). «Institutions», *Journal of Economic Perspectives*, ۵ (۱), pp: ۹۷-۱۱۲. DOI: ۱۰.۱۲۵۷/jep.۵.۱.۹۷.
- Persson, T. & G. Roland & G. Tabellini. (۲۰۰۰). *Separation of Powers and Political Accountability*, CESifo Working Paper Series ۱۳۶, CESifo Group Munich.
- Persson, T., Roland, G., & Tabellini, G. (۲۰۰۰). «Comparative Politics and Public Finance», *Journal of Political Economy*, 108(۶), pp: ۱۱۶۱-۱۱۶۱. doi: ۱۰.۱۰۸۶/۳۱۷۶۸۶.
- Weingast, Barry R., and Donald Wittman, (۲۰۰۸). *The Oxford Handbook of Political Economy*, Oxford University Press.

ناصر یارمحمدیان

گروه اقتصاد شهری، دانشکده پژوهش‌های عالی هنر و کارافرینی، دانشگاه هنر اصفهان، اصفهان، ایران